

INHOUDSTAFEL

- p1 Beste leerkracht,**
- p1 De drie nieuwe toeleidingsagenten succesvol van start!**
- p2 Geslaagde deelname aan de Studie Informatie Dagen (SID-in)**
- p3 Opleiding ervaringsdeskundige armoede en sociale uitsluiting: een cursist vertelt**
- p4 Maatwerkhoecken: leren volgens behoefte**
- p5 Stemtips voor docenten**
- p6 Armand'Spirit, CVO Elishout COOVI werkt mee aan de allereerste Eau-de-vie van Oude Geuze.**
- p7 Boekentip Let's make love. 27 onmogelijke liefdes.**
- p8 Agenda!**

Redactie
Daevy Amerlynck
Sien Van den Hoof
Gökben Üner
Marleen Strubbe
Ann De Schryver (CVO KHNB)
Lies Bonte (CBE Brusselleer)
Katrien Dedobbeleer (CVO Elishout COOVI)
Peter Devaddere (CVO Lethas)
Lydia Trap (CVO Meise-Jette)
Martine Demunter (CVO Brussel)

Contactgegevens redactie:
Brucovo
Priemstraat 53 bus 221 - 1000 Brussel
Tel.02-5029996
www.brucovo.be - info@brucovo.be

Gedrukt op 100% gerecycleerd papier.
Lay-out: www.beelzePub.com

Beste leerkracht,

Voor u ligt (eindelijk!) het tweede nummer van onze nieuwsbrief voor leerkrachten van het Brussels volwassenenonderwijs 'VOL nieuws', waarbij we opnieuw nuttige tips, info en markante getuigenissen willen samenbrengen door en voor jullie over de boeiende wereld van het volwassenenonderwijs in Brussel-Hoofdstad. Lag de nadruk in het eerste nummer nogal sterk op Nederlandse taalverwerving- en stimulering, dan willen we voor deze periodiek méér de diversiteit (aan opleidingen, cursisten, methodieken en tips) aan bod laten komen: het

NT2-doorstroomproject van Brucovo wordt onder meer voorgesteld (aarzel niet de 3 toeleidingsagentes bij het nekvel te grijpen in jullie centrum), een bijzondere opleiding én cursist krijgt spreektijd (Patricia, ervaringsdeskundige armoede), en van innovatieve zaken als maatwerkhoecken, stemtips, ... kan je vast iets meepikken om zelf toe te passen. Hebben jullie zelf nog leuke tips of dringende vragen te stellen (voor in het volgend nummer), aarzel niet ons te contacteren op info@brucovo.be: wij zijn er immers **voor u, met u en door u**.

De drie nieuwe toeleidingsagenten succesvol van start!

Sinds eind december is het Brucovo doorstroomproject voor NT2 cursisten van start gegaan. Drie toeleidingsagenten zijn aan de slag in de vijf CVO's die over een aanbod NT2 beschikken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in CBE Brusselleer. Ze hebben de voorbije weken het aanbod en de centra verkend en zichzelf in de kijker gezet bij de collega's en het doelpubliek. Zo genieten ze steeds meer bekendheid en komen NT2 cursisten met vragen over andere, al of niet beroepsgerichte opleidingen bij hen terecht.

CVO's belicht. De cursistenin-de-film zullen gespeeld worden door echte cursisten van de verschillende centra.

Wisselwerking

Intussen groeit er ook een wisselwerking tussen Brucovo's doorstroomproject en het pilootproject voor de uitbouw van een intermediaire instantie voor inburgeraars met een educatief perspectief. De toeleidingsagentes en Véronique Philips, de medewerkster van het pilootproject voor Brussel, stemmen hun werk zo goed mogelijk op elkaar af zodat er complementair gewerkt kan worden.

Onze drie toeleidingsagenten

Khadija Bouarga, agente voor CVO Lethas: 'Met mijn nieuwe functie op school als toeleidingsagent NT2 wens ik het hoogst aantal betrokken cursisten te bereiken en niet enkel diegene die mij spontaan contacteren.'

Promotiefilm

Naast hun informatie- en begeleidingsactiviteiten, werken de agentes ook samen met [Beeldenstorm vzw](#) aan een promotiefilm die binnen het kader van het project, maar ook daarbuiten kan worden ingezet. Daarin zal de werking van de agentes op een ludieke manier in beeld worden gebracht, en wordt ook het opleidingsaanbod van de Brusselse

Brussel: smeltkroes van opleidingen

NEDERLANDSTALIG VOLWASSENENONDERWIJS IN BRUSSEL
ENSEIGNEMENT DE PROMOTION SOCIALE NEÉRLANDOPHONE

Voor alle info over ons divers opleidingsaanbod, zwemt u naar: www.brucovo.be

Van links naar recht: Khadija Bouarga, Bieke Deloof en Sylvie De Clerck.

Bieke Deloof, agente voor CVO KHNB, CVO Taalleergangen, CVO Meise-Jette: 'net zoals het nemen van de juiste bus ergens in Zuid-Amerika, is het uitwerken van het doorstroomproject "quite a challenge". Maar mits de juiste aanpak van deze heel diverse doelgroep, kunnen we ernaar streven dat er meer NT2-cursisten doorstromen naar het brede gamma van opleidingen dat de CVO's aanbieden in Brussel en de rand. En misschien worden we hier allemaal wat wijzer van.'

Sylvie De Clerck, agente voor CVO Brussel en CBE Brusselleer: 'Mijn motivatie voor dit project is om zoveel mogelijk cursisten door te laten stromen. Laat die

vragen maar komen, ik bied de oplossing op maat. Daarenboven is het voor mij een zeer goede leerschool. Lang leve het kennis vergaren. Ik zit momenteel in een boost: ondertussen heb ik al 10 mensen verder geholpen!

Dankzij de toeleidingsagentes van het doorstroomproject zullen NT2 cursisten in Brussel goed geïnformeerd zijn over verdere opleidingsmogelijkheden en gemotiveerd worden hun opleiding Nederlands verder te zetten. Maar we hopen door het project ook een zicht te krijgen op de vragen waar de cursisten mee zitten i.v.m. opleiding en onderwijs. Zo kan er ook aan duurzame resultaten gewerkt worden.

Contactgegevens: Khadija Bouarga, tel. 02-546 22 68 of 0486/399528 khadija.bouarga@brucovo.be
Bieke Deloof, tel. 0478/646211 bieke.deloof@brucovo.be
Sylvie De Clerck, tel. 02-5280950 of 0495/476333 sylvie.declerck@brucovo.be

Geslaagde deelname aan de Studie Informatie Dagen (SID-in)

Voor de tweede keer nam Brucovo samen met de andere twee consortia L4 en Groene Rand (Halle-Vilvoorde) deel aan de SID-in. SID-in staat voor Studie Informatie Dagen. Deze ging door in de Brabanthallen in Leuven van 21 t/m 23 januari. Het opzet van de SID-in's is om de laatstejaars secundair onderwijs kennis te laten maken met de studiemogelijkheden na het secundair onderwijs en hen zo goed mogelijk te ondersteunen in hun studiekeuze (proces).

Net als vorig jaar was er veel belangstelling voor de opleidingen die het volwassenenonderwijs te bieden heeft. De doelgroep, leerlingen secundair onderwijs – waarvan ongeveer 20 Brusselse scholen (ASO, TSO, BSO, Buso)- worden opmerkelijk beter geïnformeerd over het aanbod in het

volwassenenonderwijs door hun leerkracht of door CLB medewerkers. Veel vragen gingen over opleidingen in het tweedekansonderwijs, techniek en verzorging, maar ook over de specifieke lerarenopleiding en opleidingen in het Hoger Beroepsonderwijs (HBO). Opvallend groter was de interesse naar deze graduaatsopleidingen die modulair en 'savonds of in het weekend gevolgd kunnen worden. Heel handig voor de cursist die daarnaast wil werken om zijn 'beroeps carrière' niet lang uit te stellen en ondertussen – op zijn eigen ritme – zijn diploma kan behalen.

Het aanbod HBO is immers ruim en divers in Brussel (boekhouden, informatica, marketing, elektronica, gids/reisleider, openbare besturen, cosmetische wetenschappen, nursing,

Sid-in stand consortia Brucovo, L4 en Groene Rand

seniorenconsulent, syndicaal werk, enz.), maar kan nog completer worden (sociaal werk, technische opleidingen, etc. uitbouwen) en er dienen ook meer schakeltrajecten uitgewerkt met de professionele bacheloropleidingen in het hoger onderwijs (na graduaat mits vrijstellingen korter Bachelor-traject volgen). Dit zijn prioritaire taken voor het Brussels consortium in 2010.

De **HB05 Brochure** met nuttige informatie (in samenwerking met de Consortia L4 en Groene Rand) kunt u downloaden vanaf onze website.

Opleiding ervaringsdeskundige armoede en sociale uitsluiting: een cursist vertelt

Patricia Van Parys is 46 jaar en volgt de opleiding "Ervaringsdeskundige in de Armoede en Sociale uitsluiting" bij CVO Brussel in Anderlecht. Hieraan kun je alleen deelnemen als je van jongsaf aan ervaring hebt met armoede en uitsluiting op vele levensdomeinen. Patricia beschrijft haar levenservaring en hoe ze bij deze opleiding is terecht gekomen.

'Ik ben opgegroeid in een kindertehuis. De aandacht van de opvoedsters minderde naarmate ik ouder werd. Aandacht was er voor de kleintjes die zich nog niet alleen konden wassen en kleden. Ik kende mijn familie niet. En omdat ik een stil meisje was, viel ik niet op in de leefgroep. Op mijn 18 jaar leerde ik mijn moeder en stiefvader kennen. Mijn stiefvader vaarde als officier mee op de lange omvaart, dus mijn ouders zaten maandenlang op zee. Mijn broer en zus waren niet geplaatst geweest en waren erg vrijgevochten. Zij gingen, als jonge tieners, dagelijks uit tot laat in de nacht en gebruikten openlijk drugs. Om me geaccepteerd te voelen ging ik mee uit en begon ik ook drugs te gebruiken.

Op mijn 25 jaar ben ik clean geworden via een afkickprogramma. Ik wilde aansluiting vinden bij de gewone maatschappij en niet meer een buitenbeentje zijn waar iedereen raar naar keek. Ik wilde gewoon zijn, met een goede job, gewone vrienden en een gewoon lief. Omdat ik thuis en in het kindertehuis niet heb mogen studeren, heb ik avondschool gevolgd om een graduaat te behalen. Ik was het beu om laagbetaalde jobs uit te voeren die me niet interesseerden. Die boden mij bovendien ook geen werkzekerheid. Maar mijn diploma bleek geen garantie te zijn op een goede job.

Kansen op een beter betaalde en interessante jobs zijn gering als je tien jaar "werkloos" bent geweest. Werkgevers bekijken je CV en stellen vragen bij je school- en levensloop. Ook potentiële vrienden en levenspartner willen liever niemand met een bewogen levenswandel.

Sociale uitsluiting betekent voor mij: geen kans krijgen om bij de doorsnee maatschappij te horen. Hoe hard ik ook probeerde, het lukte me niet. Ik werd als het ware steeds naar beneden getrokken of geduwd door mijn verleden. Dat maakte me woedend en ik voelde me minderwaardig en dom.

Sinds 2003 werk ik als (niet opgeleide) Ervaringsdeskundige in de Kansarmoede (EKA). Mijn job bestaat uit het ondersteunen van gezinnen tijdens moeilijke fases in hun leven. Concreet betekent dit een luisterend oor bieden en doorverwijzen naar gepaste hulpverlening. Dit doe ik in een tandemwerking. Samen met een opgeleide hulpverlener doe ik huisbezoeken. Mijn werkgever stimuleert zijn EKA's tot het volgen van een opleiding bij [De Link](#) die onder andere de

opleiding "Ervaringsdeskundige in de Armoede en Sociale uitsluiting" organiseert in CVO Brussel.

Op mijn huidig werk werd ik voor het eerst opnieuw geconfronteerd met mijn verleden. De pijn, de woede, de onmacht, de schaamte om wie ik was: het kwam allemaal terug. Ik kon de gezinnen met wie ik werkte zelf kiezen. Diegenen die me echter teveel aan mijn eigen situatie deden denken, liet ik over aan mijn collega's. Uiteindelijk besepte ik dat ik niet heel mijn leven kon weglopen van mijn verleden en heb ik in 2006 voor de opleiding "Ervaringsdeskundige in de Armoede en Sociale uitsluiting" bij [CVO Brussel](#) in Anderlecht gekozen. Ik zit nu in het 3de jaar. Het doel van de opleiding is onze ervaring als methodiek te gebruiken, de job gebeurt meestal in een tandemwerking.

Hoewel het niet de opzet van de opleiding is, ervaar ik deze als een lange therapie. We krijgen vakken als psychologie, sociologie, communicatie en methodische vaardigheden, waarbij de theorie voordurend wordt teruggekoppeld aan ons eigen levensverhaal. Steeds weer worden we geconfronteerd met onszelf: hoe zie ik mezelf en de anderen? Hierdoor ervaar ik de opleiding als erg praktijkgericht: inzichten verwerven, het oefenen van vaardigheden, communicatietechnieken...

Momenteel loop ik stage bij een vereniging waar armen het woord nemen. Ik werk met een individuele- en gezinsbegeleidster in een tandemwerking. Het is leerrijk om de kennis en vaardigheden die we op school hebben gezien, om te zetten in de praktijk. Ik sta stil bij wie ik ben en hoe ik mezelf en de anderen ervaar.

Ik heb het gevoel dat de hulpverlening aan armen beheerst wordt door de middenklasse. Zij maakt de wetten en richt de voorzieningen op. Het is de middenklasse die de analyses van de problemen maakt, hulpverleningsmethodieken ontwikkelt, de hulpverlening uitvoert en ze evalueert. Ik heb de indruk dat de beleving (de pijn om het verleden) van de arme vaak vergeten wordt, geminimaliseerd en zelfs nauwelijks beluisterd wordt. Moest de hulpverlening daar wel oor naar hebben, dan zouden we ons beter in ons vel voelen. We hoeven ons niet te schamen om wie we zijn en om ons verleden, en het zou helpen om ons zelfvertrouwen te doen groeien.

Zie www.cvobrusseel.be voor meer informatie over de opleiding 'ervaringsdeskundige armoede en sociale uitsluiting'

Maatwerkhoecken: leren volgens behoefte

Cursisten die in Brussel Nederlands of Frans leren, doen dat vanuit heel uiteenlopende behoeften. De ene heeft schoolgaande kinderen en wil op een oudercontact met de leerkracht kunnen praten, de andere zoekt werk en wil vacatures kunnen begrijpen en erop reageren, een derde wil zich in winkels of op de bus verstaanbaar kunnen maken, en nog een andere wil vooral graag een praatje slaan met de burens. Hoewel de taal die ze nodig hebben inhoudelijk en ook op andere vlakken erg verschillend is, volgen ze samen eenzelfde taal cursus.

Vanuit die vaststelling zijn ‘maatwerkhoecken’ ontstaan, een werkwijze waarbij de cursisten in kleine groepjes aan verschillende taken werken, volgens hun eigen behoefte. De cursisten werken aan dezelfde doelen, maar telkens volgens een specifieke maatschappelijke rol. Zo kunnen de verschillende groepjes bijvoorbeeld bij het leerdoel ‘een formulier invullen’, volgens hun behoeften werken met een inschrijvingsformulier voor een school, een sollicitatieformulier, een formulier voor het verkrijgen van een busabonnement, een formulier om lid te worden van een bioscoop, ...

De methode Maatwerkhoecken wordt momenteel, binnen NT2, uitgetoetst in de Brusselse CVO's en het CBE Brusselleer, ondersteund door het Huis van het Nederlands.

Rollen

De verschillende redenen of behoeften waarom cursisten een taal leren, zijn bij maatwerkhoecken ondergebracht in rollen. Voor maatwerkhoecken binnen NT2 worden zeven rollen opgegeven:

- **Beheerder huisvesting en gezinsadministratie (“gezinshoofd”)**: gemeentediensten bezoeken, een bankrekening openen, een huis huren, aangifte doen bij de politie, ...
- **Consument**: naar de winkel gaan, naar de dokter of de tandarts gaan, de trein nemen, ...
- **Vrijtijdsbesteder**: sociale contacten leggen, omgaan met de burens, deelnemen aan culturele activiteiten, reizen, naar het nieuws kijken, naar de radio luisteren, ...
- **Opvoeder (“ouder”)**: inschrijven in een school, brieven van de school begrijpen, naar de kinderopvang gaan, naar de dokter gaan, ...
- **Werkzoekende**: zich inschrijven als werkzoekende, vacatures zoeken, solliciteren, ...
- **Student / Cursist**: een opleiding kiezen, zich inschrijven voor een cursus of opleiding, het lesrooster begrijpen, ...
- **Werkende**: zich ziek melden, een functioneringsgesprek voeren, met collega's praten, een arbeidscontract begrijpen, ...

Natuurlijk hebben cursisten vaak niet slechts één rol, maar verschillende rollen, en bovendien zijn er ook overlappingen

tussen de rollen. Een doktersbezoek valt bijvoorbeeld onder de rol consument maar ook onder de rol opvoeder. Toch slagen de meeste cursisten er vrij gemakkelijk in te bepalen welke rol het best bij hen past.

Introductie in de klas

Voor je met maatwerkhoecken kan starten, moet je uiteraard de behoeften van je cursisten kennen.

Om te achterhalen welke rollen je cursisten opnemen, werd er voor NT2 een startpakket ontwikkeld dat beschikbaar is bij het Huis van het Nederlands. De cursisten leren zeven personages kennen die elk om een specifieke reden Nederlands leren. Ze duiden drie personages aan met wie ze zich verwant voelen en geven hun eerste, tweede en derde keuze op. Er zijn uiteraard ook andere manieren om te weten te komen om welke redenen je cursisten Nederlands of Frans leren. Je kan hen brieven of documenten laten meebrengen die ze willen begrijpen. Je kan hen uit een aantal foto's of voorwerpen laten kiezen om te tonen waar hun interesses liggen. Of je kan de cursisten ook gewoon laten vertellen waarom ze een taal cursus volgen.

Maatwerkhoecken

Zodra je weet om welke reden(en) je cursisten Nederlands of Frans leren, kan je met maatwerkhoecken starten. Een sessie duurt ongeveer een half uur tot een uur en kan je af en toe in een les inlassen. Het aantal rollen dat je opzet, is afhankelijk van het aantal cursisten en van de keuzes van je cursisten. Als docent zet je de groepen op weg en beweeg je van groep naar groep als begeleider. Het materiaal is zo ontwikkeld dat de groepen weinig tot geen hulp nodig hebben bij het begrijpen en uitvoeren van de taken.

Lesmateriaal

Voor NT2 zijn er 270 taken ontwikkeld die je gratis en zonder registratie kan downloaden via de website van de Taalunie: <http://taalunieversum.org/onderwijs/nt2-beginnersdoelen/doos/zoeken/>. Je kan de taken selecteren per rol, per niveau of per vaardigheid. De instructietaal van de taken is duidelijk en toegankelijk, gericht op zelfredzaamheid. De activiteiten zijn functioneel en taakgericht, en er wordt gebruik gemaakt van authentiek of semi-authentiek materiaal.

Voor Frans is er geen materiaal specifiek voor maatwerkhoecken ontwikkeld, maar de methodiek kan uiteraard ook toegepast worden met ander materiaal, op voorwaarde dat de instructietaal begrijpelijk is en de taken functioneel zijn.

Evelyn Martens, CVO Meise-Jette
m.m.v. Ann Deschryver, CVO KHNB

Stemtips voor docenten

Door **Marianne Housen**, logopediste
(Huis van het Nederlands Brussel)

Stembelasting en Stembelastbaarheid

Lesgeven vraagt veel van onze 'stem'. Of je stem veel aankan, hangt enerzijds af van erfelijke factoren, waar je dus zelf weinig aan kan doen. Anderzijds hangt de belastbaarheid van je stem ook af van een goede stemconditie en stemtechniek.

Je bewust zijn van de sterktes en zwaktes van je stem is dan ook een eerste voorwaarde om op een zo goed mogelijk manier met je stem om te gaan. Een onderzoek naar de stemfuncties- en mogelijkheden kan je laten uitvoeren door een logopedist gespecialiseerd in 'stem'. Een NKO-arts (Neus-, Keel- en Oor) kan onder meer via een keelspiegelonderzoek het stemapparaat organisch beoordelen.

De stem kan door verschillende factoren worden belast: groeps grootte; akoestiek; luchtvochtigheid; temperatuur; psycho-emotionele factoren zoals werkdruk en stress; ook een factor is leeftijd: bij het ouder worden vermindert de kwaliteit van je stem en verandert de toonhoogte.

Wanneer de belasting van de stem door bovenstaande factoren groter is dan je eigen persoonlijke belastbaarheid kunnen stemproblemen ontstaan.

Stemproblemen komen veel voor bij leerkrachten. Ruim twintig procent verzuimt vanwege stemklachten (Kooijman, 2006).

Maatregelen om stemstoornissen te voorkomen

TIPS VOOR DE AKOESTIEK IN HET LESLOKAAL

- **Spreek voldoende langzaam in een grote ruimte zoals een klaslokaal.** In een klaslokaal kan het spraakgeluid tussen de 1 en 2 seconden worden vertraagd (vgl. in een kerk tot 10 seconden, in een woonkamer 0.2 seconden). Dit komt omdat in een klaslokaal (met bv. hogere plafonds) het stemgeluid weerkaatst wordt tegen muren, plafonds en ramen. Hoe hoger deze zijn, hoe meer nagalm je krijgt en hoe minder je dus als spreker duidelijk wordt verstaan.
- **Zorg voor voldoende weerkaatsing opdat je stemgeluid versterkt kan worden.** Dit kan door ramen en deuren te sluiten, extra wanden te plaatsen om je klaslokaal te verkleinen. Ook planten en gordijnen kunnen ervoor zorgen dat de nagalm vermindert.

TIPS VOOR DE WERKGEVER

- **Houd de lokalen voldoende vochtig.** Streef naar een vochtigheidsgraad van ongeveer 50%. Stembanden functioneren immers het best wanneer ze voldoende gehydrateerd zijn. Ze zijn dan ook minder gevoelig voor beschadiging.
- **Voorkom grote klassen.** Dit kan de stem overbelasten. Pols de docent vooraf over zijn/haar stembelastbaarheid.
- **Houd rekening met de akoestiek van de lokalen en voorzie eventueel versterkingsapparatuur.**

TIPS VOOR DE DOCENTEN

- **Houd je stembanden voldoende vochtig en drink water.** Het bevochtigen van de slijmvliezen maakt je stembanden soepel, waardoor je niet zo veel moeite hebt om de trilling op gang te brengen en dus stem te geven. Indien je niet graag water drinkt:
 - meng water met suikervrij vruchtensap;
 - drink cafeïnevrije koffie of thee;
 - eet vochtrijk voedsel (komkommer, meloen...).
 Vermijd stof en droge lucht (tapijten, gordijnen, krijtborden, enz.).
- **Las voldoende rustpauzes in.** Langdurige overbelasting kan leiden tot stemproblemen.
- **Zorg ervoor dat je zelf maximum de helft van de tijd aan het woord bent.** Zeker in een taalcursus zal dat niet enkel je stem ten goede komen, maar ook de vorderingen van je cursisten!
- **Warm-up en cool-down:** dit is pure opwarming en stretching voor de stem. Opwarmen kan je doen door te neuriën of met zogenaamde zoemoefeningen. Tijdens de cool-down probeer je je stembanden terug te ontspannen. Dit kan je bijvoorbeeld doen door je schouders te rollen, je ademhaling te controleren vb. uitademen op s, f. Liptrillen zonder en/of mét stem heeft ook een ontspannende werking op de stembanden.

- **Luid spreken doe je met ademkracht vanuit het middenrif.** De buik beweegt dan naar binnen, je stem klinkt dan ook lager. Spreek luider maar niet hoger.
- **Zorg dat je goed zichtbaar bent voor de cursisten, zeker je mond.** Spreek dus niet als je op het bord schrijft. Het helpt de cursisten ook bij het begrijpen van de taal. Ze kunnen hierdoor spraak “zien”. Vergelijk het met slechthorenden die kunnen liplezen.
- **Zorg voor voldoende ‘eunomie’ in je lichaam.** Je hoofd-, hals-, en schouderpijnen dienen ontspannen te zijn. Wees je bewust van spierspanningen die je opbouwt door spanningen in je eigen leefsituatie. De stem is immers de spiegel van je ziel. Strek je hals niet te veel naar voor bij het spreken en hou je schouders laag. Een keer diep in- en uitademen langs je buik kan de spanning letterlijk doen wegvloeien.
- **Compenseer of spaar je stem** met afgesproken codes, alternatieve- en ondersteunende communicatie. Vb. met behulp van pictogrammen (www.sclera.be), non-verbale communicatie, een instructiebord. Een instructiebord heeft ook een voordeel om ‘laatkomers’ snel te laten bijbenen, het stimuleert het begrip van het Nederlands én het spaart de stem.
- **Kuchen is schadelijk voor de stemplooiën omdat ze met grote kracht tegen elkaar gedrukt worden.** Een goed alternatief is even krachtig te slikken of water te drinken.
- **Stop met roken:** de warmte en irritatie van geïnhaleerde rook geeft roodheid, zwelling en ontsteking van de stembanden. Langdurige blootstelling kan leiden tot cellulaire veranderingen van het slijmvlies rond de stembanden, wat een signaal kan zijn voor de ontwikkeling van kanker.
- **Drink (alcohol en cafeïne) met mate voor een spreekopdracht:** alcohol en cafeïne kunnen ondermeer bijdragen tot dehydratering van de slijmvliesen.
- **Forceer uw stem nooit. Stem geven mag nooit ‘pijn’ doen.**

BRONNEN

Lindenberg-Meijerman C., *Logopedie en leerkracht*, Wolters-Noordhoff, 2007.

De Bodt M, Mertens F., Heylen L., *Werken aan stem*, Garant, Antwerpen-Apeldoorn, 2008.

Kooijman, P.G.C., *The voice of the teacher*. Doctoraat Radboud Universiteit Nijmegen. 2006.

WORKSHOP VOLGEN? Zie agenda op pagina 8 voor Trefdag NT2 (voor lesgevers NT2)

Heeft u een tip voor uw collega's of heeft uzelf behoefte aan tips, schrijf dan naar info@brucovo.be

Armand'Spirit

CVO Elishout COOVI werkt mee aan de allereerste Eau-de-vie van Oude Geuze.

In de maand mei van afgelopen jaar opende Armand Debelder, cursist likeuren en destillaten van CVO Elishout COOVI en brouwer van De 3 Fonteinen, de deuren van zijn pakhuis vol rijpende oude geuze. Een hete lucht kwam hem tegemoet. Meteen sloeg de schrik hem om het hart. Een kapotte thermostaat had het anders zo koele pakhuis omgetoverd in een sauna. Honderdduizend flessen Oude Geuze, samen goed voor 36.000 liter bier, bleken verloren. Het voortbestaan van een van de laatste artisanale geuzebrouwerijen was bedreigd. Maar vindingrijkheid bracht Armand tot het creëren van een eau-de-vie van oude geuze.

De basis van oude geuze is lambiek, een bier dat dateert uit de middeleeuwen en waarvan het productieproces nog altijd ongewijzigd is. Het wordt gebrouwen met tarwe, gerstemout en overjarige hop en gist spontaan dankzij specifieke gistbacteriën die enkel in de omgevingslucht van Brussel en het Pajottenland aanwezig zijn. Om oude geuze te verkrijgen worden op houten vaten gerijpte lambikbieren van een, twee en drie jaren geblend en gebotteld. In brouwerij *De 3 Fonteinen* worden zoetstoffen, noch kleurstoffen of smaakstoffen toegevoegd. Wat de natuur geeft, dat krijg je. Dit bier rijpt vervolgens nog eens acht maanden op fles. Om een mooie evenwichtige oude geuze te verkrijgen laat Armand het bier rijpen onder een gecontroleerde temperatuur van 16°C, dit zomer en winter. Het vergt dus een proces van bijna vier jaar om *Oude Geuze 3 Fonteinen* te maken.

Op momenten dat alles verkeerd loopt ontstaan soms de meest fantastische dingen. Armand dacht meteen aan de lambik die hij in de herfst van 2008 liet destilleren voor een Italiaanse klant. Het resultaat was schitterend, maar na berekening van de kostprijs bleek het geen drank om op grote schaal te produceren. Bovendien had hij de lambik nodig voor het assembleren van de oude Geuze.

Maar nu maakte Armand van de nood een deugd. Luc Pauwels, leraar aan CVO Elishout COOVI te Anderlecht, maakte een proefstooksel en mobiliseerde een ploeg geuzeliefhebbers die als vrijwilliger alle flessen hebben geopend en zo werd de verwarmde geuze gerecupereerd. Het bier ging naar de Distillerie de Biercé in het Waalse Ragnies, bij Thuin. Deze destilleerderij, bekend van zijn Eau de Villée, is een van de meest traditionele maar ook modernste van Europa. Van de *Oude geuze 3 Fonteynen* werd een eau-de-vie gedistilleerd.

Dat is meteen een wereldprimeur: nog nooit werd een eau-de-vie van oude geuze gestookt. Dit pure destillaat draagt de naam Armand'Spirit, zinnebeeld van de passie en authenticiteit van Armand Debelder.

Armand'Spirit is een pittige eau-de-vie met 40% alc.vol. die verrast door zijn aromatische geuzeneus en zijn mooie ronde afdrank. De geur en de smaak van de houten vaten waarin de lambik rijpt zijn heel subtiel aanwezig.

Het aanbod is beperkt tot 6.000 genummerde flessen van 50 cl. Het is dan ook een uitzonderlijk product dat wellicht nooit meer zal gemaakt worden. **Liefhebbers vinden deze unieke Eau-de-vie van oude geuze in Brouwerij 3 Fonteynen en verschillende verkooppunten.**

Zo zie je maar dat onderwijs en industrie perfect kunnen samenwerken.

Wilt u meer informatie over de opleiding likeuren en destillaten? Tijdens de Opendeurendag op 21 maart 2010 kunt u eventueel een proefje nemen bij CVO Elishout, voor contactgegevens surft u naar www.elishout.be

Annet de Groot en Frénk van der Linden (samenstelling):

Amsterdam/Antwerpen,
Uitgeverij Contact, 2008;
ISBN 978 90 254 2807 5

Bespreking: Ann De Schryver

Boekentip Let's make love. 27 onmogelijke liefdes.

Onmogelijke liefdes of niet? Het boek geeft geen antwoord op die vraag, maar biedt wel 27 portretten van gemengde relaties in Nederland: één van de partners is steeds Nederlander/Nederlandse, de andere komt uit een ander land. Dankzij de grote diversiteit aan buitenlandse partners is het boek voor België niet minder interessant: veel van de "andere" nationaliteiten zijn ook in ons land aanwezig.

Een journaliste interviewde een aantal gemengde koppels en vroeg met welke problemen ze geconfronteerd werden en hoe ze die oplosten. Het gaat om "gewone" mensen, geen beroemde personen, geen grote namen. Dit maakt de verhalen heel toegankelijk. Het ene portret is natuurlijk interessanter dan het andere, maar de diversiteit blijkt overal een boeiend uitgangspunt. De koppels zijn niet alleen qua nationaliteiten divers: er zijn soms ook grote leeftijdsverschillen, religieus huwt met atheïstisch, hoogopgeleid met lagere klasse, er komen homokoppels aan het woord en lesbiennes.

We komen te weten hoe heel verschillende mensen elkaar ontmoeten (Iraniër speelt Jozef in kerstspel in asielcentrum en wordt

verliefd op de Nederlandse Maria), welke aspecten moeilijk zijn, hoe de partners elkaars cultuur leren respecteren, op welke verschillen ze blijven botsen, hoe de buitenwereld op hen reageert en omgekeerd. We lezen hoe een moslim die met een joodse huwde hun dochter een "joslim" noemt en vernemen tussen de regels wat andere nationaliteiten in onze westerse cultuur wel en niet appreciëren. Een kritische noot ontbreekt daarbij niet en biedt nieuwe inzichten.

De auteurs spreken zelf geen oordeel uit over de (on)mogelijkheid van gemengde liefdes. De verhalen worden niet geïnterpreteerd, er volgen geen reflecties. Dat heeft voor- en nadelen. Je gaat zonder structuur en misschien nogal licht van het ene naar het andere verhaal, maar daardoor gaan de verhalen ook juist voor zichzelf spreken en blijft de diversiteit divers i.p.v. tot algemene uitspraken te leiden. De lezer mag zelf uit de verhalen halen wat hij wil, mag zelf oordelen.

Een open antwoord op een boeiende wereldreis via de liefde en dankzij de openheid ook een bijdrage tot de dialoog tussen verschillende bevolkingsgroepen!

AGENDA!

TREFDAG NT2 (voor lesgevers NT2)

Workshop van mevrouw B. Timmermans (Leraaropleiding VUB-EHB): "Verwen je stem"
Vrijdag 19 maart 2010, de workshop zelf is van 9u30 tot 12u10

Locatie: Huis van het Nederlands Brussel,
www.huisnederlandsbrussel.be

INHOUD

Spreken is een spiergebeuren. Je ademt, articuleert en geeft stem met welbepaalde spieren. Gelukkig kun je spieren trainen! Goed nieuws dus.

In deze workshop leer je de juiste spanningsplaatsen zoeken. Een trefzeker lippenwerk, precieze kaakval en een lage vinnige ademhaling halen de spanning van je strottenhoofd weg. Dat is de kern van de boodschap en dat zullen we oefenen. Daarnaast bespreken we ook de regionale articulatiebasis. Wat is dat en hoe stel je dat op voor je studenten? Tot slot krijg je nog een hoop tips voor een goede stemzorg.

ZEG HET HEM ZELF

Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel gaat in dialoog met leerlingen, ouders en professionals. Zo hoopt hij met uw ideeën en meningen zijn toekomstig onderwijsbeleid uit te zetten.

De bijeenkomst in Brussel vindt plaats op maandag 29 maart, 19.00 u. - 22.00 u., Brussel - Auditorium Hendrik Conscience, Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel.

Op zijn website www.zeghethemzelf.be kunt u zich inschrijven voor de sessie en ook alvast uw ei leggen ter bespreking in de volgende vergadering.

OP BEDRIJFSBEZOEK?

Een kijkje nemen achter de schermen van een bedrijf, inzicht verwerven in het personeels- of communicatiebeleid, kennismaken met de stageplaats of toekomstige werkgever van je leerlingen of cursisten?

Dat doe je tijdens de 'Bedrijvendag voor leraren' op woensdag 3 maart 2010. In elke provincie bieden 120 bedrijven je een namiddag aan met een voorstelling van hun werking en beleid en een bezoek aan de werkvloer. Doelpubliek zijn leraren van basis- en secundair onderwijs, docenten hoger en volwassenenonderwijs, CLB-medewerkers en pedagogische begeleiders.

De Bedrijvendag voor leraren is een organisatie van Vlajo, i.s.m. Ondernemersplatform VKW - deelnemen is gratis, schrijf je vooraf online in www.vlajo.org

FRIDA KAHLO SU MUNDO

Het Mexicaanse (zelf)portret bij uitstek. Negentien schilderijen, een ets, zes tekeningen -afkomstig uit het Museo Olmedo, de meest omvangrijke collectie van haar oeuvre- en een groot aantal foto's geven een haarscherp beeld van Frida Kahlo's verbluffende bijdrage aan

symbolisme en surrealisme. Maar ook van haar door rampspoed geteisterde leven: Kahlo werd op haar 17de slachtoffer van een busongeval en verzeilde van de ene wankel operatietafel op de andere. Miskramen en een turbulent huwelijksleven met Diego Riviera, schilderchroniqueur van de revolutie laden haar werk op met een aparte kracht en schoonheid. Geprangd tussen levensdrift en de schaduw van de dood: maak kennis met de echte Frida.

PLAATS: Paleis voor Schone Kunsten / Terarken

TOEGANG: Ravensteinstraat

PRIJS: € 3,00: scholen / leerkrachten / werkzoekenden
Toegang op vaste tijdstippen. Reserveren aangeraden.
Individueel: via internet > TICKET of ter plaats (geen telefonische reserveringen)

Groepen vanaf 15 personen • T + 32 (0)70 34 45 77 - groups@bozar.be

In tegenstelling tot de vorige nieuwsbrief hebben we nu wél een naam voor onze nieuwsbrief. Geïnspireerd door al uw inzendingen hebben we uiteindelijk gekozen voor een zelfverzonnen naam, zoals u al misschien heeft opgemerkt is de naam omgedoopt tot 'VOL nieuws'.

**WINNAAR
WEDSTRIJD:**
Nieuwsbrief
zonder
naam

Uiteraard willen we toch prijzen weggeven, we hebben twee namen gekozen die ons het meest hebben aangesproken, namelijk: 'Vinnig' van Loek van Damme, CVO Meise-Jette en 'Creandertaler' van Anne Pauwels, CVO KHNb.

Deze twee lesgeefsters hebben een gedeelde prijs gewonnen, beide krijgen de superlekkere fles rode wijn *Villa Elishout*, speciaal gebrouwen door cursisten van het CVO Elishout Coovi. De garanoir-zweitgelt-druiven werden door de cursisten zelf geplukt op 3 oktober 2008 in het Luxemburgse Remich, een pittoresk dorpje in de Moezelstreek.

Brucovo bedankt u allen voor het meedenken!